

TĖVIŠKĖS

AIDAI

Lituanica

E. Sidlauskas

Svetimos šalies beribėj
Du lakūnai sakalai,
Girdi - šaukia juos Tėvynė
Laisve moja ten beržai.

Lituanica pirmoji
Virš Atlanto išdidi
Audros kelio nepastoja
Zaidžia vėjo sukury.

Ei pasauli! Mes lietuviai!
Noris šaukti išdidžiai
Mūsų sielos, jauni kūnai
Laisvėj džiaugsis amžinai.

Mes iškelsime trispalvę
Virš pilkųjų debesų
Su Tėvynei skirta meile
Dirbti darbą nesunku.

Klausos vandenys nurimę,
Žiūri debesys pilki:
Vyrai grįžta į Tėvynę, -
Laukia sesė nerami.

Jos širdis lyg ir nujaučia
Broliams grėsiantį pavojų.
Jiems paskirtą rožę glaudžia
Ir širdis jai suvaitoja.

Jau čia pat brangi tėvynė,
Moja Baltija linksmai.
Krenta žvaigždė sidabrinė.
Krenta vyrai sakalai.

Žiauriai siautė uraganas
Verkė debesys pilki.
Visus spaudė nuliūdimas
Nebegrįžta laukiami.

Verkė kloniai, miškai, kalvos,
Verkė Lietuvos šalies.
Juodas rūbas ant trispalvės
Dengė karstus, lyg naktis.

Pasiliko testamentas
Ir du kūnai mylimi ...
Bet, lietuvio darbas šventas
Nesibaigia mirtimi!

nariai inž. mjr. Gavelis, mjr. Reimontas ir kpt. Morkus), ištyrusi nelaimės priežastis ir apylinkybes, nustatė:

Darius ir Girėnas buvo gerai pasiruošę atlikti didvyrišką žygį; techniškos parinktos priemonės buvo šiam žygiui tinkamos;

Sunkiausią kelionės dalį jie atliko tiksliai numatytu maršrutu;

Katastrofa įvyko dėl sunkių atmosferinių sąlygų, prie kurių prisidėjo motoro veikimo defektai. Per Atlantą Lituanica skrido tiksliau ir buvo nuskrudusi toliau negu daugelio kitų tautų lakūnai.

Bellanca, modelis CH-300 Pacemaker, serijos nr. 137. Lėktuvą lakūnai Stp. Darius ir St. Girėnas savais pinigais pirkė už 3200 dol. Per skridimo fondą aukų ir kt. pajamų gauta 8456.31 dol., kurie išleista lėktuvo perstatymui (3250 dol.), naujam motorui (2970.62 dol.), prietaisams ir kit. išlaidoms. Abiejų lakūnų ir skridimo rėmėjų sudėta apie 13,000 dol.

Lituanica iš Naujorko paliko 1933.VII.15 (11.:25 val.) Dienorašty

Darius įrašė: „Apleidžiant Amerikos žemyną oras buvo gražus... Netoli Europos sutikom audrą...“ Perskridusi Atlanto vandenyną, VII.17 (0:36 val.) Lituanica nukrito miške prie Soldino, apie 130 km. į rytus nuo Berlyno, iš Naujorko 3984 mylias (6411 km.) nuskrudusi per 37 val. 11 min. Abu lakūnai žuvo. Iki Kauno buvo likę 404 mylios (650 km.). Lėktuve likusiu gazolinu buvo galima skristi dar 8 val. Lietuvos vyriausybės paskirta komisija (pirm. plk. A. Gustaitis,

Lietuvos Didvyrių Stepo Dariaus ir Stasio Girėno

TESTAMENTAS

Mes skrisime į Lietuvą!

bus rūstus - pastos mums kelią į Jaunąją Lietuvą ir pašauktų „LITUANICA“ pas save, - tada Tu, Jaunoji Lietuva, turėsi iš naujo

ryžtis, aukotis ir pasirengti naujam žygiui, kad audringųjų vandenynų dievai būtų patenkinti Tavo pastangomis, pasiryžimu ir nekviestų Tavęs į Didįjį Teismą.

„LITUANICOS“ laimėjimas tegu sustiprina jaunųjų Lietuvos sūnų dvasią ir įkvepia juos naujiems žygiams.

„LITUANICOS“ pralaimėjimas ir nugarimzdimas į Atlanto vandenyno gelmes tegu auklėja jaunųjų lietuvių atkaklumą ir ryžtumą, kad Sparnuotas Lietuvis būtinai įveiktų klatingąjį Atlantą Tėvynės Lietuvos garbei!

Tad šį savo skridimą skiriame ir aukojame Tau, Jaunoji Lietuva!

Tą didįjį bandymą pradėsime, tikėdamiesi Dangaus palaimos!

Liepos 17 d. 1933 m. žuvo Lituanica. To prakilniai simbolinio vardo lėktuvas ir tas skrydis iš toliausiųjų tolybių į savo tėvynę, buvo tiesiog antikinio idealistinio patriotizmo įsikūnijimas. Dariaus ir Girėno testamentas įrodė kad „antikos posakis dulce et decorum est pro patria mori“ (kilnu ir garbinga mirti dėl tėvynės), paimtas iš Horacijaus Odės, teberikiuoja aukojimąsi savo tėvynės reikalui.

Savo skrydžiu laikūnai siekė išgarsinti Lietuvą. Katastrofa neleido skyrdžio apvainikuoti sekme. Katastrofa išėmė žygio prasmę iš grynai aeronautiškos sferos ir perkėlė į kitą, idealistinę, karžygišką plotmę. Lituanica tapo amžinai gyvu simboliu. Lituanicos žygio katastrofa sukūrė amžinai gyvą Lituanicą idealistinių lietuvių tautos žygių istorijoje.

Tačiau tame aukštųjų simbolių, idealistinių, net istorinių - filosofinių sąvokų kontekste katastrofa stovi kaip grubus, šiurpus, žemiško brutalumo faktas. Greta savotiškos apsisvaigimo sąvokų, kaip lemtis, nelaimė, kuriais stengiamasi neišsamiai atsakyti į katastrofos realybę arba bent iš tolo „paaiškinti“ lėktuvo žūtį, vis ir vis, katastrofos šešėlyje slypi paslaptis, mįslė, misterija.

Lituanica, lėktuvas, kuriuo Stp. Darius ir St. Girėnas perskrido Atlantą 1933. Lėktuvą pastatė

Lietuvių tauta laukia iš savo sūnų ir drąsesnių žygių. Būtinai reikia ir jos sūnums prisidėti prie bendrojo darbo - tirti dar mažai žinomas žemių Atlanto vandenyno oro sroves, o taip pat naujai išrastus navigacijos būdus ir priemones pritaikyti kasdieniniams reikalams. Mes gyvendami tokiais laikais, kada oras stengiamasi panaudoti žmonijos reikalams, laikome savo pareiga tautos vardu tą darbą garbingai atlikti.

Jaunoji Lietuva! Tavo dvasios įkvėpti, mes stengiamės tą pasirinktą uždavinį įvykdyti. Mūsų pasisekimas tegu sustiprina Tavo dvasią ir pasitikėjimą savo jėgomis ir gabumais. Bet, jei Neptūnas ar galingasis audrų Perkūnas ir mums

FROM LITUANICA TO MERCURY...

ISLANDIJA ŠVENČIA

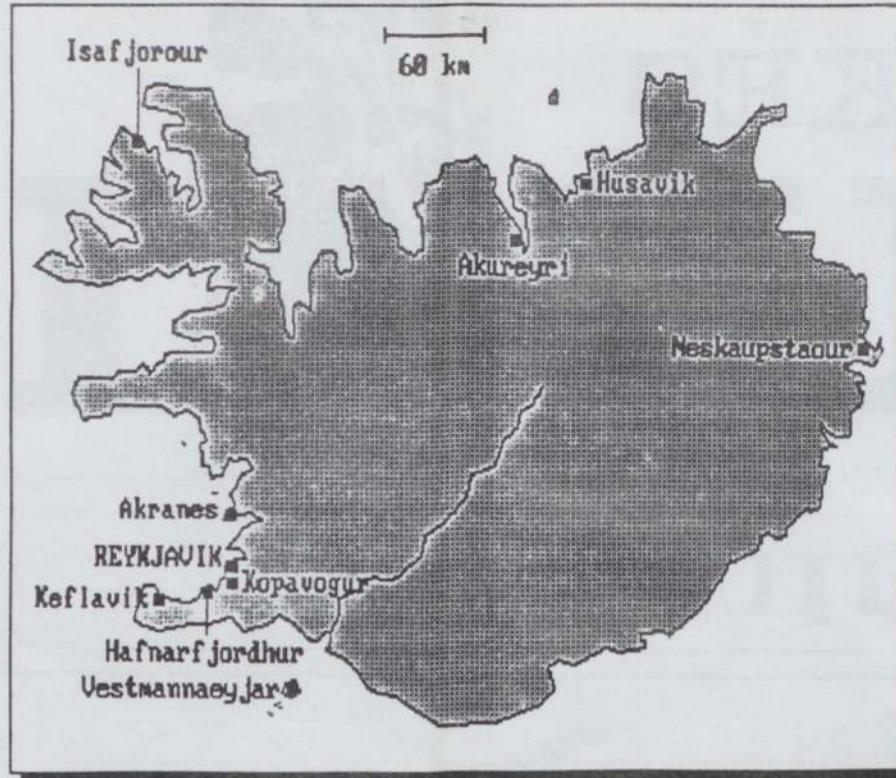
1944 m. birželio 17 d. nutrūko Islandijos ir Danijos Karalystės unija, Islandija formaliai tapo nepriklausoma respublika. Iki praėjusių metų pradžios ji mums buvo tik egzotiška šalis, pilna geizerių ir ledynų. Tačiau po mums reikšmingo seniausio Europos Parlamento sprendimo - Lietuvos nepriklausomybės pripažinimo, Islandija pasidarė mėgstamiausia lietuviams užsienio šalis. Šiandien gera proga prisiminti šį bei tą iš Islandijos gyvenimo.

Besiskundžiantiems, kad nedidelėje Lietuvoje per daug pridygo politinių partijų, galima priminti, kad mažytėje Islandijoje jų nemažiau. Didžiausios iš jų - dešinėsios vadinasi Nepriklausomybininkais ir Pažangiečiais (tikriausiai ne vienas pamastėte apie paraleles). Vienus ir kitus palaiko 20-30 proc. rinkėjų. Kairiajame sparne „pirmuoju smuiku groja“ socialdemokratai, gaunantys apie 15 proc. balsų, ir vadinamasis Liaudies aljansas-komunistuojanti grupuotė, kuriai pritaria beveik kas dešimtas rinkėjas.

Absoliučios daugumos nesudaro nė viena partija, todėl tenka formuoti koalicinę vyriausybę - tai centristinę dešiniąją, tai centristinę kairiąją. Politinio nestabilumo pavojaus neįjuntama. Prezidentė Vigdis Finnbogototir - nepartinė. 1988 m. ji išrinkta trečiajai kadencijai. Už ją tuomet balsavo 92.7 proc. dalyvavusiųjų rinkimuose - savotiškas rekordas laisvajame pasaulyje (beje, būta ir kontrakandidatės.)

Kiekviena valstybė atsiranda savaip. Islandai, kaip teigia etnografai, kilo iš senųjų norvegų. Net ir islandų kalba kartais vadinama senųjų norvegų, ji vartota X-XIV a. visoje Skandinavijoje. 930 m. islandų aristokratai paskelbė savo žemes „laisvąją šalimi“, tačiau po kruvino pilietinio karo XIII a. (beveik Mindaugo laikais) Islandija tapo savivaldžia teritorija Norvegijos Karalystėje, o dar vėliau - 1380 perėjo Danijos Karūnai. Autonomija siaurėjo, ekonomika palaipsniui smuko. XVII a. (kaip ir Lietuvoje) buvo bene liūdniausias šalies istorijoje.

Baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, Islandijos politinis statusas vėl „pakilo“ - ji tapo lyg ir nepriklausoma valstybe, įeinančią į Daniją, kuriai delegavo gynybos ir užsienio politikos funkcijas. Sutartis buvo sudaryta 25 metams, bet jau baigiantis ketvirtajam dešimtmečiui, islandai pareiškė jos nebepratęsią. Procesą pagreitino Antrasis pasaulinis karas. Vokiečiams okupavus Daniją, Islandijoje išsilaipino angliai ir amerikiečiai, taigi sutartis realiai nebegaliojo. 1944 m. Atlingas paskelbė plebi-

ateities. Klausimas buvo labai panašus į vasario 9-tos Lietuvoje 97 proc. balsavusių pasisakė už nepriklausomą Islandijos Respubliką.

Istorija byloja, kad ir nedidelėms valstybėms tenka kariauti. Daugiausia aukų būta Islandijos pilietiniame kare 1237-1238 m. Napoleono laikais Danija buvo Prancūzijos sąjungininkė ir, Napoleonui pralaimėjus, užitraukė nugalėjusių valstybių nemalonę. Pasinaudojęs suirute, Islandijoje valdžią užgrobė ginkluotas avantiūristas Jorgenas Jorgenssenas, bet angliai jį greit nuvertė. Susišaudyme žuvo vos keli žmonės. Šiame šimtmetyje Islandija pagarsėjo vadinamaisiais „menkių karais“ su britais. 1975 m. kilo ginčas tarp Islandijos žvejų bei jų kolegų iš Jungtinės Karalystės ir Vokietijos dėl žūklės rajonų. Islandija, daugiausia besiverčianti žuvų eksportu, nesutiko dalytis laimikiu ir 200 jūrmylių pakrantės zoną vienašališkai paskelbė teritoriniais vandenimis vietoj įprastų 12. Jungtinė Karalystė ginti saviesiems pasiuntė karo laivus. Nutrūko netgi abiejų šalių diplomatiniai santykiai. Tik 1976 m. Norvegijai tarpininkaujant, šalys susitaikė.

Islandai šiandien gyvena panašiai kaip ir kiti europiečiai. Nacionalinės pajamos vienam gyventojui - apie 10 tūkst. dolerių per metus. Tai mažiau negu Šveicarijoje, bet daugiau negu Airijoje, beveik tiek, kiek Belgijoje ar Liuksemburge. 250 tūkst. gyventojų turinčioje šalyje važinėja apie 116 tūkst. automobilių, iš kurių per 100 tūkst. lengvieji, taigi vienam automobiliui tenka 2.5 žmogaus. Vidutiniškai 3.5 islando žiūri vieną televizorių, 2.4 naudojami vienu telefonu. Islandai pirmauja pasaulyje pagal žuvies sugavimą vienam gyventojui - 6.8 tonos per

metus. Daugiausia jos parduoda amerikiečiams. Yra ir sunkioji pramonė. Smėlis, molis ir energijos išteklių - puiki bazė cemento ir aliuminio gamybai, kurią, beje, kontroliuoja šveicarai. Ganyklose žolę rupšnoja daugiau kaip 700 tūkst. avių (trigubai daugiau nei šalyje žmonių) ir dar apie 100 tūkst. kitokių gyvulėlių. 1989 m. vienam islandui šioje poliarinėje šalyje buvo primelžta daugiau kaip kilogramas pieno per dieną. Žemės ūkis, beje, visiškai privatus.

Žmonių sveikata čia rūpinasi 600 gydytojų, o saugumu - keli šimtai policininkų. Pakrantės sargyboje - 125 tarnautojai, kariuomenės nėra. Pagal sutartį salos karinėse bazėse yra 3 tūkst. amerikiečių, daugiausia aptarnaujančių čia laikomus karo lėktuvus.

Didesnių ekologinių problemų nėra, matyt, todėl islandai gyvena ilgai - vyrai vidutiniškai 73, moterys - 79 metus. Per paskutinį dešimtmetį Islandijos atstovės net du kartus pelnė „Miss World“ karūną.

Vilniuje yra Islandijos gatvė. Įdomu, ar ten švenčiamas Islandijos nepriklausomybės gimtadienis?

Egidijus Vareikis
(„L.A.“ Nr. 116)

Islandijoje gyvena 249 tūkst. gyventojų, šalies plotas - 102,845 kv. km. Daugiau kaip pusę šalies dengia amžini ledynai ir sniegas.

Pagal plotą Islandija užima 105, o pagal gyventojų skaičių - 157 vietą nepriklausomų valstybių sąrašė. Miestai, turintys daugiau kaip 10 tūkstančių gyventojų laikomi didmiesčiais.

Rusijos prezidentas B. Jeltsinas paskelbė, kad paskirta nauja 14 asmenų komisija, kuri turės derėtis Rusijos - Lietuvos derybose visais rūpimais klausimais. Tik kol kas nebuvo žinoma, kada tokia komisija pradės darbą. Lietuva senai laukia, kad prasidėtų tuoj, nes Lietuvos komisija toms deryboms pasiruošusi. Tik balandžio 16 buvo pranešta, kad toji komisija į Lietuvą atvažiuos maždaug už dešimt dienų. Būtų gerai, kad tos 10 dienų nepraigtų mėnesiais.

Published by E. Šidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

BALTIJOS VALSTYBIŲ VADOVŲ PAREIŠKIMAS

Dėl Rusijos kariuomenės Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje

Trys Baltijos šalys, atgavusios nepriklausomybę po penkiasdešimt metų trukusios agresijos, negali pasiekti, kad iš jų teritorijų išėitų buvusi SSSR, o dabar Rusijos jurisdikcijoje esanti kariuomenė.

Trys Baltijos šalys - Lietuva, Latvija ir Estija - yra įsitikinusios, kad vienos iš Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos (PSTE) narių kariuomenė negali būti laikoma kitos PSTE narės valstybės teritorijoje be tos kitos valstybės sutikimo. Jeigu taip būtų daroma, tai būtų tolygu ginkluotai prievartai ir intervencijai, griautų Jungtinių Tautų Chartijos principus ir Helsinkio procesą.

Todėl Lietuva, Latvija ir Estija pareiškia:-

jų santykiuose su Rusija kariuomenės išvedimas ir tarpusavio pasitikėjimas yra svarbiausias klausimas;

jos apgailestauja, kad Rusijos delegacijos atsisako svarstyti svarbiausią šio klausimo aspektą - išvedimo tvarką.

Matyt, yra ryšys tarp derybų proceso žlugimo ir Rusijos kariuomenės veiksmų Baltijos šalyse. Provokacinė Rusijos kariuomenės vadų laikysena ir piliečių saugumui pavojingi jų įsakymai, taip pat kaip nesiskaitymas su Lietuvos, Latvijos ir Estijos įstatymais, verčia šių trijų šalių vadovus reikalauti:

kad visa Rusijos kariuomenė būtų išvedama iš Baltijos valstybių kuo greičiausiu laiku;

kad išvedimas prasidėtų tuoj pat, o Vakarų šalių ekonominė pagalba Rusijos Federacijai būtų siejama su Rusijos politiniu ir kariniu elgesiu trijose Baltijos šalyse.

Mes įsitikinę, kad tai nėra ypatingas reikalavimas, o įtvirtinimas paprastų elgesio normų, kurių būtina laikytis tarptautiniuose santykiuose. Jos turi įpareigoti ir paskatinti pirmiausia valstybes - Jungtinių Tautų nares.

Mes tikime, jog Rusijos kariuomenės dar neprasidedančio išvedimo iš Baltijos šalių problema susilauks Jungtinių Tautų generalinio sekretoriaus ir Saugumo Tarybos, taip pat ir didžiosios septyniukės šalių dėmesio.

Lietuvos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos
pirmininkas

Vytautas Landsbergis

Estijos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos
pirmininkas

Arnoldas Riutelis

Latvijos Respublikos
Aukščiausiosios Tarybos
pirmininkas

Anatolijus Gorbunovas

Rio de Žanerio, 1992 m., VI. 13 d.

TEVIŠKES AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mieldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Published by E. Šidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

Prieš ketverius metus, 1988 m. birželį, Lietuvoje kilo pertvarkos arba reformų Sąjūdis, kuris neprievartinės, neginkluotos, politinės kovos būdais stebėtinai greit atkūrė pavergtos šalies nepriklausomybę.

Tada, 1988 m. Vilniuje buvo pagamintas dokumentinis filmas, kurį užsakė dar Maskvos TV, tačiau jo nerodė. Filmą vadinosi „Kieno yra mūsų žemė?“. Jo pabaigoje matėme seną ūkininką, kuris vėl atgavo savo žemę, prieš 40 metų, atimtą sovietų valdžios. Ūkininkas ėjo žeme ir arė, rankomis tvirtai laikydamas senovišką plūgą, kurį traukė ne arklis, bet.. traktorius! Paradoksas ir kartu racionalus sprendimas, neturint ir negaunant arklį; techninis absurdas ir skausmuose atgimstančio privataus ūkio realybė... Tačiau didžiausia dvasinė, net egzistencinės prasmės realybė buvo to seno žmogaus susikaupęs laimingas veidas ir akys. Jis vėl eina savo žeme, jis vėl gyvena.

Tokie žmonės visada kultivavo žemę, gerino ją ir gražino, bet nenaikino.

Lietuvos žemę po Antrojo pasaulinio karo naikino sovietų ideologija ir kolonijinė politika, taip pat ekologinis aklumas ir prievartos instinktai.

Prievarta prieš gamtą, prieš gyvybę, prieš gyvenimą, šiandienos prioritetas prieš rytdieną darė mano kartos žmonėms nesulaikomai slenkančios globalinės katastrofos įspūdį. Ir iš to įspūdžio, iš to šaltinio, greta kitų, galų gale kilo mūsų pasipriešinimo, gelbėjimosi ir išsivadavimo judėjimas... Bet kildavo ir visai fatalistiškų minčių apie žūtbūtinę planetos kovą su viena jos gyventojų rūšimi-žmonėmis. Jeigu žmonėms, atrodo, skirta sunaudoti, suvalgyti savo planetą, kaip vabalai suvalgo medžio lapus, tai ir planeta turėjo gintis. Kuo? Katastrofomis, klimato kitimu, ozono skylėmis ir pačių žmonių beprotybe. Ne jau žmogus tėra žemės planetos liga? - klausdavome vieni kitų. Ne jau žemė pasveiks tik tada, kai nusikratys žmogaus?

Ir tokios globalinio fatalizmo mintys keldavo norą priešintis dalykų eigai.

Mes kovojome dėl nepriklausomybės, suvokdami ją kaip atsakomybę už tą planetos gabalėlį, kuriame gyvename. Dabar mes matome, kad iškovotoji laisvų žmonių atsakomybė yra daug didesnė negu realios galimybės greit pagydyti sužalotą gamtą.

Kita vertus, dar ne visa Lietuva yra išlaisvinta, ir tai apriboja garantijas, kurias mūsų šalis gali duoti kartu su įsipareigojimais.

Buvusi SSRS kariuomenė, kuri dabar yra Rusijos kariuomenė, ligi šiol jėga užima, tai yra okupuojama be jokio teisinio pagrindo, be jokio susitarimo ar leidimo daugiau negu 1 proc. Lietuvos teritorijos. Ta kariuomenė, kuri įžengė į Lietuvą pagal nusikalstamą Molotovo-Ribbentropo slapta susitarimą, ligi šiol yra pasiėmusi daugiau negu 73,600 ha. mūsų žemės. Iš jų 56,300 ha. yra miškai. Suverenios Lietuvos valstybės valdžiai, nors ji atsakinga pasaulio bendrijai pagal Branduolinio ginklo neplatavimo sutartį (Nuclear Nonproliferation Treaty), neleidžiama žinoti, ką tuose miškuose Rusijos kariuomenė laiko ir ką daro. Mes konstatuojame tik miškų kirtimą, pasmarkėjusį po to,

Laisvės atsakomybė

Vytautas Landsbergis

kai su Rusijos prezidentų B. Jelcinu sausio 17 d. Maskvoje susitarėme, kad kariuomenės išvedimas turi prasidėti greitai.

Išvedimas dar vis neprasidėjo, bet miškai kertami, bazėse deginami naftos produktai ir cheminės medžiagos - galbūt naikinamas cheminis ginklas. Lietuvos pareigūnams neleidžiama to kontroliuoti. Tas pats liečia Rusijos karinius aerodromus Lietuvoje, naudojamus naujoms nelegalioms invazijoms. Tų aerodromų žemė daug kur yra užteršta nebeatitaisomai.

Galėčiau plačiau kalbėti šia tema, kuri yra mano pagrindinis rūpestis, bet pabrėšiu vien tai, kas yra svarbiausia. Tai Lietuvos

valstybinis, ekonominis ir ekologinis statusas, turbūt unikalus kaip ir mūsų likimas - kartu su kitom dviem Baltijos valstybėmis.

Mes vėl esame nepriklausoma šalis, kuri atgavo nepriklausomybę po visų 1940 m. prasidėjusių okupacijų, po 50 metų užtrūkusių Antrojo pasaulinio karo. Lietuva yra laisva Jungtinių Tautų narė, bet dar ne visai išlaisvinta. Štai kas turi būti padaryta ir pabaigta pirmiausia.

Mes nesame besivystanti trečiojo pasaulio šalis, bet buvome paversti grobuoniškos, ekonomiškai nefunkcionalios ir antiekologinės imperijos pusiau kolonija; todėl dabar esame pereinančios ekonomikos šalys, kurias reikia tam tikros paramos.

Mes norime vykdyti ir vykdysime tarptautinius ekologinius

įsipareigojimus, bet ir čia mums reikia paramos.

Vieni mes neužtikrinsime nei branduolinės jėgainės saugumo, nei iškelsime įprito bombas iš Baltijos jūros, kurias ten palaidojo prie mūsų krantų sovietų armija po Antrojo pasaulinio karo.

O pirmiausia mums reikia tarptautinės paramos visiškai išsilaisvinti iš svetimos kariuomenės, kuri ligi šiol neteisėtai užima ir teršia Lietuvos teritoriją, orą, vandenį. Mūsų žemė dar ne visa yra mūsų, it tai negali būti toleruojama.

Mes norime, kad visa mūsų žemė būtų ir laisva, ir graži, ir švari. Mes kovojome dėl to ir kovosime toliau visomis taikiomis priemonėmis. Mes buvome visai vieni, o dabar jau esame ne vieni.

Vytautas Landsbergis
(Kalbos, pasakytos Jungtinių Tautų aplinkos ir vystymosi konferencijoje, metmenys. 1992 birželio 12, Rio de Janeiro, Brazilija.)

Tautos jungtis

Kai tauta patenka į gilią krizę, kai jungiantis cementas pradeda byrėti, atsiveria pavojingi plyšiai. Bepigu tautoms, neturėjusioms likiminių lūžių, nepergyvenusioms karų, naikinančių revoliucijų. Lietuvių tautai buvo lemta keliauti per didelius sukretimus - karus, marus, sukilimus, okupacijas, deportacijas. Tautą jungiantis cementas ne kartą buvo pradėjęs byrėti bei irti. Ir tai nuo mindauginių laikų. Jungti tautą Mindaugas pradėjo jėga. Deja, tokia jungtis tėra laikinio pobūdžio, nepastovi. Tai liudija ilga tautų istorija. Juk daug kas bandė jungti tautas jėga, bet nesėkmingai. Baigėsi nesėkme ir hitlerinė, ir fašistinė, ir komunistinė jungtis. Žiūrint iš lauko atrodo, kad minėtoji yra pati stipriausia, nes paremta policine ir karine jėga. Ji netgi didžiavosi esanti nenugalima. *Ilgainiui pasiškėjo, kad išorinė galybė yra apgaulinga, jeigu nėra pakankamai stiprios vidinės jungties.* Tai ryškiai matome dabar, kai subyrėjo paskutinė jėga paremta sovietinė imperija Europoje. Išsilaisvinusios tautos ieško vidinės jungties, paremtos dvasinėmis galiomis bei vertybėmis. Prasidėjo ieškojimo laikotarpis, kuris nežinia kuo pasibaigs.

Lietuvių tauta šiame istorijos kontekste nėra išimtis. Ir joje vyksta savito kelio bei vidinės jungties ieškojimas. Dėl to verta prisiminti praeities pamokas, kurios aiškiai skelbia, kad prievartinė jungtis mūsų tautai nepriimtina. Nepriklausomybės laikotarpyje (1918-1940) vienu metu buvo bandyta jungti tautą valdinėmis priemonėmis, prievartiniais metodais, reaguojant į didelį politinį susiskaldymą. Išryškėjo uniforminė tendencija, nepajėgianti apimti visos tautos. Tai buvo praeinanti banga, kuri neturėtų grįžti į dabarties Lietuvą. *Ieškant tautos jungties, reikia visų pirma atsiremti į gilumines tautos šaknis - jos kalbą, jos kultūrą, jos istoriją, jos religiją, jos herojiškus žygius bei asmenis.* Tai dalykai, kurie jungė tautą net ir sunkiausiais laikais, net ir okupacijų bei vergijų metais. Tai vidinė jungtis, kurios nepajėgė sunaikinti ir didžiausia modernųjų laikų galybė.

Ją turime išlaikyti ir toliau. Gali kilti audros audrelės politiniame tautos gyvenime, gali užsiliepsnoti politiniai ginčai, bet giluminė tautos jungtis turi išlikti nepajudinama ir tildyti, raminti paviršiuje sunerimusias bangas, kad per daug neįsisūbuotų ir nepradėtų griauti vidinės tautos jungties, nes tai paliestų pačią tautos egzistenciją.

Kylant tautai iš okupacijų griuvėsių, visų pirma iškyla valstybiniai rūpesčiai, bet juos sprendžia politiniai veiksniai. Valstybiniai rūpesčiai betgi neturėtų nustelbti tautinių, t.y. giluminių, egzistencinių veiksnių, kurie sudaro pagrindinę tautos jungtį. *Pirmaeilis šios jungties veiksnys yra lietuviška šeima.* Ji išsaugojo lietuvių tautą per visas okupacijas ir krizes, kol ji buvo susijusi su savo žeme bei kaimu. Sovietinės okupacijos metu dauguma Lietuvos šeimų persikėlė į miestus, kur tradicinis šeimos

gyvenimas gerokai nukentėjo. Dabar šeimoms valstybė turėtų sudaryti sąlygas būti pagrindine tautos jungtimi tiek Lietuvoje, tiek išsvijoje. *Antra tautinės jungties grandis yra mokykla.* Bet ji turi išbristi iš marksizmo ir internacionalizmo pelkių, skandinavių tautinį pradą. *Trečioji jungties grandis yra tautos religija kaip moralinių vertybių ugdytoja.* Senovėje tą užduotį atlikdavo Romuva. Dabar toji pareiga tenka krikščionybei, kuri Lietuvoje reiškiasi daugiausia katalikybės pavidalu. Ji buvo pasipriešinimo pilimi okupaciniais laikais, tokia turėtų išlikti ir laisvės laikais. Tai dvasinė pajėga, jungianti tautą moralinėmis gijomis. Ir juo vieningesnė, stipresnė ši dvasinė pilis, juo tvirtesnė susidaro tautos jungtis. Dabar reikia bijoti ne Dievo išpažinėjų, o bedievytės apaštaly, griovusių ir tebegriaunančių visas tautos jungties grandis.

Pr. G. („T.Z.“ Nr. 26)

Ar tai peštynės?

Gerbiamas VLIKo pirmininke K. Bobeli! Esame ir visados būsime dėkingi Jūsų pirmtakams ir Jums asmeniškai už pastangas ir darbus, nuveiktus Lietuvos labui, tačiau per radiją ir televiziją išgirdę kai kuriuos Jūsų vertinimus dėl politinės padėties Lietuvoje norime pastebėti, jog toks žvilgsnis iš šalies ne visados aprėpia realią situaciją. Tai, ką Jūs dabarties politiniame Lietuvos gyvenime vadinate „peštynėmis“, „rietonomis“, „asmeniškumais“ ir pan., nėra nei peštynės, nei rietenos, nei asmeniškumai. Didžiąja dalimi tai yra vis tos pačios žūtbūtinės kovos už Lietuvos valstybės savarankišką egzistavimą tąsa. Tai yra dar nepasibaigusi kova tarp dviejų nesutaikomų jėgų: užgimstančios laisvės, demokratijos, humanizmo ir komunizmo su visais jo reliktais, su jo nesibaigiančia mimikrija ir metastazėmis. Ši kova tebevyksta visose Rytų Europos tautose, besivaduojančiuose iš sovietinės priklausomybės. Taigi tai nėra tik peštynės ir rietenos, kaip Jūs nuolatos kartojate. Nedaug ir asmeniškumų įžiūrime, kai matome titaniškas to ar kito žmogaus

pastangas įveikti gają, vis naujus čiuptuvus atsiauginančią komunizmo hidrą. Lietuva neužmiršo ir neužmirš nelaimių, kurias jai atnešė komunizmo apaštalai. Lietuva nenori, kad ją, net ir nepriklausomą, vėl valdytų tie patys persidažę vakarykščiai komunistai. Jūs, šitiek metų atidavęs kovai už Lietuvos išlaisvinimą, negalite šito nesuprasti.

Nina Simukėnaitė

Lietuvos piliečių chartijos
„Pilies“ klubas

„L.A.“ Nr. 11

Vienoje, Austrijoje,

buvusioje atominės jėgos konferencijoje, Lietuva aktyviai reikėsi ir vadovybei buvo įteikta Ignalinos atominės elektrinės būtinų pataisymų ilgas sąrašas. Su juo ir prašymas, kad prie elektrinės taisymo prisidėtų ir kiti kraštai. Reakcija taisymsi buvusi nepalanki, Europoje tvirtėja nusistatymas, kad tokios atominės jėgainės turėtų būti nuverstos. Bet ir jų nuvertimui reikia daug lėšų.

Vienybės beieškant

Per pastaruosius trejus metus padėtis Lietuvoje labai pasikeitė: atsirado ir laisvųjų daugiau, ir okupanto spauda sumažėjo. Praėjusiais metais Lietuvoje jau ir Vasario 16-toji buvo švenčiama viešai ir laisvai. Lietuviai Vasario 16 minėjo visi kartu, ir ši šventė vėl visus sujungė. Susijungė reton vienybėn ten atgimstančios partijos, net ir Lietuvos komunistų partija neatsilikė; ir visi pradėjo garsiai kalbėti apie nepriklausomybės atkūrimą. Šio didžiulio entuziazmo pagauta, tauta nenurimo. 1990 vasario mėnesį Lietuvoje įvyko demokratiniai rinkimai, kuriuose daugumą laimėjo Sąjūdis ir parėmė Lietuvos Aukščiausios Tarybos vadovavimą. Tuojau po rinkimų, kovo 11, įvyko tai, ko mes visi laukėme ir ko mes vargu ar tikėjome: buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės atkūrimas. Šis viešas Lietuvos A.T. pareiškimas nepatiko Maskvai, ir ji dar dabar prieš jį kovoja. Mėgino Kremlius priversti Lietuvą nepriklausomybės atsisakyti ir ekonomine blokada, ir dabar, visiškai neseniai (sausio 13), brutaliomis nekaltų, beginklių žmonių žudynėmis. Bet ligi šiol visa tai nieko nepadėjo. Net priešingai - per neseniai įvykusį plebiscitą 91% balsuotojų pasisakė už Lietuvos nepriklausomybę. Todėl šiomet Vasario 16 Lietuvoje buvo švenčiama Lietuvos Nepriklausomybės atnaujintame fone. Šiais metais Vasario 16 buvo švenčiama okupantui rodant savo kariuomenės ir KGB jėgas. Bet, nepaisydama tankų, šarvuotųjų ir ginluotų patrulių puolimo, lietuvių tauta savo nepriklausomybės vieningai siekia ir savo tikslo nekeičia. Dėlto ir žmonės Lietuvoje, ir mes čia, visi, be jokių ginčų ir nesusipratimų šiandien kalbame vieningai, vienu balsu, kurio pagrindinis žodis yra Lietuva.

Kaip tik prie tos vienybės temos bent kaletai minučių norėčiau ir sustoti. Nors ji mums šiandien atrodo labai aiški ir suprantama, turbūt nereiktų laukti, kad vienybė ir vienas visų balsas galėtų tapti mūsų santykių pagrindas ir išsivijoje, ir Lietuvoje. Vienybė kartais atrodo kaip vaivorykstė, kuri vis toliau bėga, kai prie jos arčiau einama. Tik trumpai pažvelkime į dabartinę Lietuvą, kur jau prasidėjo demokratinis vyksmas. Demokratija pasižymi nuomonių ir įsitikinimų skirtumais. Tokių skirtumų dabar pilna visa Lietuva. Partijos ginčijasi: vyriausybė su parlamentu turi neaiškumų: spauda dažnai net demagogiškai visus kritikuoja. Štai jau ir ministrė pirmininkė pasitraukė, ir nauja vyriausybė sudaryta. Visa tai rodo pavojų pusiausvyros praradimui ir kartais atrodo, kad greitai taip gali atsitikti. Bet kol kas pusiausvyra tenai tebėra, nes ten dar yra žmonių,

Jau paskaičiuojama, kad dėl įvairių persitvarkymų žemės ūkyje, gyvulių ir paukščių yra sumažėję tarp 12% - 18%. Pavasarinė sėja kol kas neblogai sekasi, bet vis tiek pranašaujama, kad bus dirbamos žemės užsėta apie 5% mažiau. Atsimeriant, kad gyvuliai, paukščiai ir žemės išaugintas derlius kol kas laikomas mūsų auksu, tokios žinios sutinkamos su rūpesčiu.

kurie ne vienybės ieško, bet visus mėgina vienyti to paties tikslo siekimu. Tas visus vieningas tikslas yra Lietuvos nepriklausomybė, kurios visi ten siekia. Nepriklausomybės siekti ir ją išlaikyti galima įvairiais būdais ir dėl jų nereikia ginčytis, jei jie tik tam pagrindiniam tikslui tarnauja. Nuomonių skirtumai visą tautos gyvenimą gali net praturtinti, jeigu jie yra sudedami kaip brangakmeniai į to paties tikslo mozaiką. Tik tada atsiranda problemos, kai nuomonių skirtumai pameta bendrą tikslą ir tampa asmeniškų ambicijų poreiškiais. Deja, kaip pastarieji įvykiai rodo, yra Lietuvoje taip pat žmonių, kurių asmeniškos ambicijos nustelbia tautos gyvybės reikalus. Bet, ačiū Dievui, tokių asmeniškos ambicijose paskendusiu moterų ir vyrų yra mažuma. Ir taip pat mes galime džiaugtis, kad dabartinis LRAT pirmininkas Vytautas Landsbergis ne tik pats pagrindinių Lietuvos tikslų iš akių nepraranda, bet ir kitiems jų užmiršti neleidžia.

Tenka pastebėti, kad ir išsivijoje mes turime labai daug vadų ir vadukų, įvairiai galvojančių. Ir tarp mūsų yra ginčų ir nesutarimų. Dažnai ir mes mėginame gaudyti vienybę, kaip vaikai gauda vaivorykštes, jų nepasiekdami. Mes mėginame kurti veiksnius ir veiksmų tarybas, kurios išore labai vieningai atrodo, o iš esmės tik ginčus ir vieni kitų kritikas pridengia. Atrodo, kad ir mums reikali iš Lietuvos mokytis ir gal taip pat siekti ne nepasiekiamos

vienybės, o visiems dirbti bendram tikslui, kuris mus tikrai suvienijo ir suvienys. Visi mes gi dirbame Lietuvai: jos nepriklausomybei įtvirtinti ir jos kultūrai išsivijoje išlaikyti. Šito siekdami, mes galime turėti nuomonių skirtumus, bet, jei jos bus pagrįstos ne tuščiomis asmeniškoms ambicijoms, bet vienų kitiems pagarba, tai ir mūsų visų nuomonės taps tais brangakmeniais to paties tikslo mozaikoje.

Pagaliam yra nuomonių skirtumų tarp išsivijos ir Lietuvos. Mūsų visų istorija per tuos 50 metų buvo skirtinga ir pergyvenimai kitokie, mokėmės ir brendome skirtingose sistemose. Dažnai mes, vieni su kitais suėję, pradėdame lyg du svetimus pasaulius tarp savęs pergyventi ir save tarp „jie ir mes“ skirstyti. Bet iš tikrųjų gi esame tos pačios tautos vaikai, kurių šaknys yra tos pačios ir tie patys tikslai. Dvidešimtyje pasaulio kraštų gyvenanti išsivija yra taip pat brangi mozaika, kuri galės tapti pilnutinė tik tada, kada ji susijungs su tėvynės Lietuvos mozaika. Tik reikia mums šią mozaiką išlaikyti vienas kito gerbimu ir vienas kito klausant, ir vienas kitą girdint.

Neseniai šventos Vasario 16 ir Kovo 11 sukaktys davė progos mums visiems vieningumo jausmą bent trumpai patirti. Telieta šis pergyvenimas mums visiems vieno bendro tikslo savyje sustiprinimu. Mes gi galime būti ir skirtingi, ir vieningi. Gimes visi esame lietuviai ir visi siekiame laisvės ir nepriklausomybės mūsų tėvynei Lietuvai.

Vytautas J. Bieliauskas
„Pas.L.“ Nr. 4/248

Referendumas - rakštis Rusijos pareigūnas

Aukščiausiosios Tarybos pirmininko pareiškimas

Lietuvoje įvykusį referendumą dėl buvusios sovietų kariuomenės išvedimo 1992 m. ir žalos Lietuvai atlyginimo aukšti Rusijos pareigūnai vertina neigiamai. Rusijos Federacijos Aukščiausiosios Tarybos gynybos ir saugumo komisijos pirmininkas S. Stepašinas piliečių valios pareiškimo balsavimu nelaiko „civilizuotu būdu“, o reikalavimą, kad svetima kariuomenė apleistų suverenią Lietuvos valstybę, vadina žmogaus teisių deklaracijos pažeidimu tų kariškių atžvilgiu. Rusijos delegacijos deryboms su Lietuva vadovas V. Isakovas mano, kad referendumas apsunkins derybas, o jose kariuomenės išvedimo neva „karinių klausimų“ nereiktų atskirai svarstyti. Pozityvu šiame atsiliepime tai, kad Rusija pradeda svarstyti, ar tik ji viena privalo atlyginti Lietuvai padarytą žalą, ir kokios apimties turėtų būti ši kompensacija. Dėl S. Stepašino minties, kad išvedimą iš Lietuvos, ligi šiol neteisėtai joje esančią Rusijos kariuomenę reiktų traktuoti kaip tautinę mažumą ir žmogaus teisių deklaracijos subjektą, tai būtų ligi šiol negirdėta tarptautinės teisės naujovė.

(„Lietuvos Aidas“ Nr. 119)

Rašytojo Vytauto Alanto pagerbimas Sidabrave

Rašo kun. Ant. Valantinas

kolektyvas. Pagerbimas prasidėjo 12 val. pamaldomis Sidabravo bažnyčioje, kurias koncelebravo kun. Sigitas Stepšys, Sidabravo klebonas, kun. Kastytis Ramanauskas, neseniai grįžęs iš JAV, ir kun. Antanas Valantinas, Vadaktų klebonas. Pamokslą pasakė kun. Robertas Pukenis, Panevėžio šv. Trejybės bažnyčios klebonas, kuris supažindino pamaldų dalyvius su Vytauto Alanto gyvenimu bei kūryba ir su jo nuopelnais Lietuvai.

Po pamaldų buvo pašventintas rašytojo Vytauto Alanto bronzinis biustas, kuriame yra įrašas „Pro memoria Vytautas Alantas“, kurio autorius - skulptorius Petras Baronas. Pašventino ir žodelį tarė kun. Robertas Pukenis, o rašytojo našlė Irena papaskojo, kad rašytojas buvo tikintis, kad mirė aprūpintas šv. Sakramentais. Nuo Vadaktų parapijos, kuri yra Sidabravo apylinkės dalis, žodį tarė kun. Ant. Valantinas. Pristatytas buvo dalyviams šio biusto autorius Petras Baronas.

Pasibaigus šventinimo apeigoms, vidurinės mokyklos mokinių, apsirengusių tautiniais rūbais, būrelis padeklamavo patriotinius tekstus ir eiles. Visi dalyviai sugiedojo tautos himną „Lietuva, tėvyne mūsų“.

Tuo dar nesibaigė Vytauto Alanto pagerbimas: organizatoriai pakvietė visus vykti į vidurinę mokyklą. Eidami apžiūrėjome rašytojo gimtąjį namą ir apgailestavome, kad jis numatytas

nugriauti. Vidurinėje mokykloje apžiūrėjome mokyklos muziejų, kuriame jau yra kampelis, skirtas Vytautui Alantui. Našlė Irena Alantienė pažadėjo į muziejų atsiųsti jo parašytas knygas ir kitokių dalyvų, susijusių su juo, o mokytojas V. Blūzas painforamvo, kad mokykla rūpinsis, kad jai būtų suteiktas Vytauto Alanto vardas.

Po to organizatoriai pakvietė visus į didžiąją aktų salę pietums. Pasiliko apie 60 žmonių, tarp kurių buvo našlė Irena Alantienė ir jų giminės, rašytojai Jonas Linkevičius ir Sventickas, skulptorius P. Baronas, mokytojų kolektyvas, kunigai ir kt. Pietūs praėjo jaukiai ir nuotaikingai. Besivaišinant, pasidalinome mintimis vieni su kitais. Ponia Irena Alantienė papasakojo daug įdomių dalykų iš rašytojo gyvenimo, rašytojas Jonas Linkevičius supažindino dalyvius su V. Alanto žymesniais kūriniais, kun. Robertas Pukenis išskėlė ir Bažnyčios nuopelnus lietuvių tautai ir, baigdamas kalbą, padeklamavo savo kūrybos eilėraščius. Kun. Ant. Valantinas priminė, kad V. Alantui daug įtakos turėjo Maironis, nuo kurio mirties sukanka 60 metų, ir ta proga paskaitė savo eilėraščių, skirtų Maironiui. Po to suskambo ir viena kita daina iš Maironio kūrybos ir kitos dainos.

Taip ir baigėsi rašytojo Vytauto Alanto pagerbimas Sidabrave, kuris ilgai išliks dalyvavusiųjų atmintyje.

Prie Kiršino upelio
Baltuoja Sidabravas.
Čia Alanto gimtinė,
Čia jo namelis savas.

Kontrastų šalies sostinė - pasaulio dėmesio centre

Viso pasaulio akys nukrypo į Rio de Žanierą. Siame Brazilijos didmiestyje buvo pasaulinė aplinkos apsaugos ir ekonomikos plėtros konferencija. Tai didžiulis renginys, sutraukęs apie 70 tūkst. dalyvių ir svečių iš viso pasaulio. Susidomėjimas konferencija supranatamas: joje buvo svarstomi visai žmonijai svarbūs dalykai, nuo čia priimtų nutarimų ir jų vykdymo priklausys, kokioje planetoje gyvensime ne tik mes patys, bet ir mūsų vaikai bei vaikaičiai.

Į konferenciją atvyko daugiau kaip šimto valstybių bei vyriausybių vadovų.

Kartu su oficialiaja konferencija vyko ir neoficialus renginys - vadinamasis Globalinis forumas, kurį rengia įvairios - daugiausia ekologinio pobūdžio - organizacijos, grupės, judėjimai. Tikimasi, kad jame dalyvaus iki 20 tūkst. delegatų.

Konferencijos darbą nušvies apie 4 tūkst. žurnalistų, tvarkai ir svečių saugumui garantuoti mobilizuota 35 tūkst. kareivių ir policininkų.

Konferencija truko iki birželio 14 d. Nuo birželio 4 iki 12 d. vyko diskusijos sekcijose. Birželio 13-14 d. mumato konferencija baigti, buvo iškilmingai pasirašomi priimti nutarimai.

Kartu su konferencija dėmesio centre atsidūrė ir jos rengėja - Brazilija, apie kurią šiaip jau rašoma labai nedaug. Tad kaip atrodo ši šalis šiandien?

Pirmas dalykas, kuris krinta į akis kiekvienam atvykėliui - didžiuliai kontrastai: fantastiška prabanga ir juodžiausias skurdas. Visa šalis tarsi dvilypė: viena vertus, tai išplėtos pramonės valstybė, kita vertus, atsilikusi trečiojo pasaulio šalis.

Turtuoliai iš viso pasaulio važiuoja gydytis į moderniausias Sao Paulo kardiologijos klinikas, o šiaurinėse Brazilijos valstijose kūdikių mirtingumas ne mažesnis kaip skurdžiausiose Afrikos šalyse. Primityvus žemės ūkis - ir moderniausia skaičiavimo bei kosminė technika. Eksportuojamos neapdorotos žaliavos - ir šiuolaikiniai lėktuvai. Karo pramonė puikiausiai konkuruoja su išsivysčiusių šalių: Brazilijoje pagaminti ginklai turi paklausą visame pasaulyje, ypač arabų šalyse. Buvusi kolonija ekonominiu atžvilgiu seniai pralenkė savo metropoliją - Portugaliją ir įsitvirtino aštuntoje vietoje tarp ekonomiškai galingiausių pasaulio šalių.

Kažkas taikliai pavadino Braziliją Belindija - toli į priekį pažengusios kapitalistinės Belgijos ir tipiškos besivystančios šalies Indijos hibridu. Oficialiais JTO statistikos duomenimis pajamų skirtumai Brazilijoje didžiausi pasaulyje.

Turtingų gyventojų penktadalio pajamos net 26 kartus didesnės už neturtingiausių penktadalio pajamas. Pavyzdžiui, Švedijoje tas skirtumas tik 4,6 karto.

Pagal plotą (8,5 mln. kvadratinų km) ir gyventojų skaičių (155 mln.) Brazilija užima penktą vietą pasaulyje. Šalies naujausioji istorija prasideda nuo 1930 m., kai į valdžią atėjo diktatorius, „šalies tėvas“ Getulio Vargasas (Zetulijo Vargasas). Jam valdant, neramus Brazilijos politinis gyvenimas šiek

tieki stabilizavosi. G. Vargasas sukūrė politinę sistemą, artimą fašistinei Italijai. Tačiau Antrajame pasauliniame kare Brazilija stojo sąjungininkų pusėn. Kovoje su fašizmu Italijos žemėje galvas padėjo 2 tūkst. Brazilijos kareivių.

Po karo G. Vargasui teko atsistatydinti, tačiau jį pakeitę prezidentai tęsė jo pradėtą politiką.

Brazilijos užsienio politiką visą laiką įdėmiai stebi Jungtinės Valstijos. JAV tvirtai laikosi posakio: „Kur pasuks Brazilija, ten nueis ir visa Lotynų Amerika“. Amerika jokiū būdu negalėjo leisti, kad Brazilija pasirinktų Kubos kelią. O mėginimų buvo: 1964 m. prezidentas Gulartas užsimanė nacionalizuoti užsienio įmones. Su JAV pagalba jis buvo nustumtas nuo valstybės vairo, valdžią paėmė kariškiai.

Tai buvo ne tik spaudos, bet ir pažangos metai. Pasinaudodamas

pigiais tarptautiniais kreditais, režimas investavo milžiniškas lėšas infrastruktūrai tobulinti. Sparčiai auganti ekonomika septintojo dešimtmečio pabaigoje ir aštuntojo dešimtmečio pradžioje buvo vadinama Brazilijos stebuklu. Tas stebuklas iš dalies galėjo įvykti tik negailestingai naudojant pigią darbo jėgą ir gausius gamtos išteklius.

Ekonomikos kilimui atėjo galas 1973 m., staigiai padidėjus naftos kainoms. Prasidėjo streikai, karinis režimas ėmė silpnėti. 1989 m. po 25 metų pertraukos įvykusiuose visuotiniuose rinkimuose buvo išrinktas jaunas ir drąsus prezidentas Fernandes Culloras de Mello. Jis pažadėjo įveikti infliaciją, korupciją ir pasukti šalį industrializacijos keliu. Jo šūkis: „Geriau būti paskutiniams tarp turtingųjų, negu pirmiems tarp elgetų“.

Praėjo dveji metai, naujojo prezidento liberalioji politika žlugo. Braziliją kamuoja infliacija, ekologijos problemos, skurdas, milžiniškos užsienio skolos, nusikalstamumas. Vėl kelia galvas kariškiai - dėl infliacijos smarkiai sumažėjo jų atlyginimai. Didėja visuomenės nusivylimas demokratais: per paskutinę viešosios nuomonės apklausą net 38 proc. gyventojų pareiškė, kad jiems vis tiek, kas valdys šalį - kariškiai ar civiliai.

1500 m. Brazilijos pakrantėse išsilaipinęs portugalų keliautojas Pedro Alvaresas Cubralas, nustebintas šalies turtų, pavadino ją ateities šalimi. Šiandien cinikai ją vadina amžinos ateities šalimi, nes jau beveik penki šimtai metų visi laukia tos šviesios ateities, o jos vis nėra ir nėra.

NTB-ELTA
(„Liet.Aidas“ Nr. 109)

Vakarinė partizanų malda (Ji buvo užrašyta Jiezno apylinkėse 1945 m.)

Visagalis Dieve, kuris visiems tvariniams skyrei darbo ir poilsio laiką, kad jie geriau atliktų savo paskirtį, suteik ir mums, užbaigusiems šią dieną, palaimingą sielos ir kūno ramybę. Laimink ir pašvęsk, Viešpatie, šios nakties poilsį, kad mūsų rytdiena būtų naudingesnė Tau ir mūsų Tėvynei.

Viešpatie, Tu leidai tautas ir įdiegei joms laisvės troškimą, gražink, prašom Tave, ir mūsų Tėvynei laisvės dienas. Mes išėjome kovoti už šventąją Tiesą. Mes stojome ginti tikrojo tikėjimo ir nekaltai skriaudžiamos mūsų tėvynės Lietuvos.

Gailestingasis Dieve, Tu laimini sąžiningus žygius ir teisingą kovą dėl tiesos. Tu laimini valstybes ir tautas, teisingai ginančias savo teises. Laimink, o Dieve, ir mūsų partizaninę kovą dėl Lietuvos. Duok malonės mūsų vadams, kad jų

sprendimai nebūtų priešingi Tavo įsakymams. Apšviesk mus visus, Gerasis Dieve, kad mūsų partizaniniai siekimai ir kova būtų pažymėti tiesa ir meile. Laimink mus partizano pareigose, kad mūsų darbai būtų visada suderinti su Tavo šventa valia. Duok mums ištvermės pakelti sunkią ir pavojingą partizano dalį.

Šiūsk mums, Viešpatie, Šventosios Dvasios šviesos, kad mūmyse viešpatautų sutarimas ir meilė. Lydėk mus savo malone, kad mūsų norai, planai ir siekimai būtų pašvęsti tik Tavo garbei ir Lietuvos gerovei. Teik mums palaimos, Visagalis Dieve, ir laimėjimuose, ir pavojuose, ir kančiose. Tavo valioj, Viešpatie, mūsų viltys, Tavo valioj mūsų namai. Mestvirtaitikime, kad Tu, o Dieve, iš neteisybės karo ir žudynių išvesi mūsų Tėvynę į laimingą pergalę.

Būk gailestingas, Viešpatie, mūsų tautos vaikams, kurie prievarta yra atskirti nuo savo mielos Tėvynės. Būk gailestingas kritusiųjų partizaninėj kovoj mūsų brolių ir seserų sieloms. Pasiimk, Gerasis Dieve, jų auką ir kančias už mūsų kaltes ir už mūsų tėvynės laimingą ateitį.

Svenčiausioji Mergele Marija, Gailestingumo Motina, užtark mus, išprašyk pas savo sūnų Jėzų Kristų palaimos šiai mūsų kovai, mes trokštame, kad kančių ir Rūpintojėlių Lietuva, vertai galėtų vadintis Tavąja žeme.

Sventasis Kazimierai, mūsų tautos Globėjau, būk vadas ir globėjas visuose mūsų žygiuose, o mes teisingą kovą tikrai laimėsime.

Per Kristų, mūsų Viešpatį, kurį tiki ir išpažįsta kiekvienas taurus Lietuvos partizanas.

Amen.

Karaliaus Mindaugo karūnos spindesys

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba patenkino tautos lūkestį, Mindaugo karūnavimo dieną - liepos 5-tą, paskelbė valstybine švente - Valstybės diena. Tai tauri istorinio Lietuvos valstybingumo pradžios pagerbimo šventė.

Dėl išmintingos Lietuvos valdovo Mindaugo politikos 1251 metais buvo pradėtas Lietuvos krikštas. Popiežiaus Inocentijaus IV-jo palaiminimu Mindaugas 1253 metais buvo karūnuotas Lietuvos karaliumi, įteisino Lietuvos valstybingumą tarp krikščioniškų Europos valstybių. Tai visų baltų: lietuvių, latvių, prūsų genčių kovų už nepriklausomybę istorinis laimėjimas.

Išreikšdamas amžinąjį baltų nepriklausomybės ir vienybės idealą, rūpindamasis istorinio valstybingumo išsaugojimu, „Vorutos“ klubas 1990 metais liepos mėnesį organizavo pirmąją karaliaus Mindaugo karūnavimo dienos šventę, 737-ųjų karūnavimo metinių paminėjimą. Aukščiausioje Lietuvos vietovėje, prie Medininkų, 30 km. nuo Vilniaus, pusantro kilometro nuo didžiausios Lietuvoje

Medininkų pilies, buvo pastatytas paminklinis akmuo. Jame iškalta heraldinės lelijos formos karūna, 1253 metų data ir Mindaugo ženklas. Pagerbtas ir pašventintas akmuo tapo pirmasis paminklas karaliui Mindaugui.

Šventės metu pagarsinta iniciatyvinė grupė tapo Karaliaus Mindaugo dienos kolegija. Jos sekretoriatas 1991 metų vasario 25 pasirašė nuostatą „Dėl karaliaus Mindaugo karūnos“. Numatyta atkurti Karaliaus Mindaugo karūną, kuri taptų istorinis, dvasinis, kultūrinis Lietuvos istorinio valstybingumo pradžios pagerbimo simbolis, įprasminčių mūsų tautinę savigarbą, išdidžią laikyseną savoje istorinėje žemėje. Tam tikslui telkiami tautiečiai tėvynėje ir pasaulyje, kurių širdžių paliepimas ir auksas įsikūnytų istorinėje karūnoje.

Greta karūnos numatyta įamžinti jos atkūrėjų ir jų žinomo seniausio giminės žmogaus, kaip giminės pavardės genealogijos pradininko, vardus, kilmės vietą. Dėl to įsteigiama Karaliaus Mindaugo karūnos garbės knyga, kuri bus saugoma greta karūnos Vilniaus

arkikatedroje bazilikoje. Knygoje jausime garbiną protėvių praeitį, ją brangins ir vertins ateities kartos.

Valstybės dienos šventės ceremoniale atkurtoji Karaliaus Mindaugo karūna turi būti pašlovinama, tapti dvasinio susitelkimo aukštuma.

Vytautas Baškys
„Vorutos“ klubo pirmininkas
„Pas. L“ Nr. 4/248

Suomijos prezidentas
balandžio 15 d. jau lankėsi Lietuvoje. Jis aerodrome buvo sutiktas A.T. vicepirmininko Kuzmickio, užsienio reikalų ministerio Saudargo, Suomijos ambasadoriaus Lietuvoje. Prezidentas ilgesnį pasitarimą turėjo su A.T. pirmininku V. Landsbergiu be jokių liūdininkų, tik dviese. Jo garbei buvo suruošti iškilmingi pietūs. Jis tarėsi ir su kitais Lietuvos valdžios pareigūnais. Lietuvos valdžios žmonėms jis pasakė, kad santykiai su Suomija tik prasidėję ir suomiai nori, kad jie visą laiką būtų geri. Suomija, kiek galėsianti, Lietuvai padės.

Sena meilė nerūdija ...

Pasakojimas, kaip po keturių dešimtmečių Seduvos ūkininkas vėl atkasė slėptą traktorių

Dar ikikariniais laikais Seduvos valsčiaus Naujasodžio kaime gyveno ūkininkas Ūsas. Jis turėjo 15 ha žemės, o vaikų augino net vienuoliką. Ne visiems užtekdavo darbo ūkyje, todėl vyresnieji eidavo uždarbiauti.

Sito ūkininko sūnus Kazys iš pat mažumės mėgo techniką. Todėl ir bernauti išėjo pas ūkininką Grigaliūną, turintį ne tik 60 ha derlingos žemės, puikius trobesius, bet ir amerikietišką traktorių. Su tuo traktoriumi ūkininkas kuldavo javus, pagelbėdavo kaimynams. Aplinkui sukdavosi ir Kaziukas. Vaikis greitai pramoko traktorių užvesti, patepti, vairuoti.

Taip betarnaudamas gabus vaikas užsidirbo pinigų ir nutarė: „O ką, gal nuosavą traktoriuką įsigijus?“ Kaip tik kažkas jam buvo sakęs, kad Lyduvėnuose yra žmogus, žadąs parduoti traktorių „Lanz Bulldog“. Kazimieras jau žinojo, kad tai - geras, garsios firmos traktorius. Išsvajotą traktorių parsivežė į tėvų sodybą, tačiau džiaugėsi neilgai - prasidėjo karas.

Po karo - dar blogiau: ūkininkus pradėjo varyti į kolūkius. Neramumai atslinko ir į Naujasodį - daug žmonių ištremė į Sibirą. Kazimierui, turinčiam traktorių, pasak jo, irgi grėsė nenumatyta kelionė į šaltuosius kraštus.

- Vieną dieną, - anuos sunkius pokario laikus prisimena jau septintą dešimtį bebaigiantis žemdirbys - pasiėmiau kastuvą ir nuėjau į malkinę.

Iškasė gilią duobę, prie jos privairavo traktorių, nuėmė „kaminą“, sėdyne, vairą. Tada buvo pačiame stiprume. Iš visų jėgų atsispyrė į malkinės sieną, pečiais įsirėmė į geležinį ratą ... Vėl užlygino duobę, iškastą žemėapibarstė skiedriukėmis, apkrovė malkomis.

- Užkasiau, peržegnojau, ir išėjau į darbą, - vėl savo pasakojimą tęsia senukas.

Tik naujoji valdžia K. Uso nepalikio ramybėje - lėkė, skundė, ieškojo. Esą traktorių turėjo, o kolūkiui neatiduoda. „Ūsiokas traktorių paslėpė, geru juo tau tai nesibaigs“, - grasindavo vadinamieji

liaudies gynėjai. Negreitai aprimo.

- Kazimierai, užkasdamas savo traktorių, ar tikėjai, kad sugrįš laikai, kada vėl galėsi atkasti? - klausinėja kaimynai, apžiūrinėdami sodelyje stovintį keistą padarą.

- Visą laiką tikėjau, - atsako.

- Senokai vyras šnekėjo, ar nereikėtų išsikasti savo brangų turta, - prakalbo ir žmona Veronika, - bet vis dar laukė, bijojo.

Tik šį pavasarį, balandžio pradžioje, ryžosi - čiupo kastuvą, nuėjo į tą vietą, kur kadaise stovėjo malkinė. Atkasė traktorių, parsivežė į sodelį, apžiūrėjo: visai

neblogai atrodo, gerai išsilaikęs, net veržlės sukiojasi. Cilindro galvutę nuėmęs pasižiūrėjo: stūmoklis kaip naujas.

- Nabagas taip ilgai žemėje pragulėjo, - atsirėmęs į sodelio tvorą, su traktoriumi, kaip su gyvu, kalbasi Kazimieras. - Aš tave, vargšelį, dar atstatysiu, pamatysi, kaip atstatysiu. Kartu arsime žemelę, juk Raginėnų kaime atsiėmiau uošviją - ūkininkausime, kaip dideli ūkininkausim.

Rimantas Petrikas
(„L.A“ Nr. 75/6033)

ALB Švietimo Tarybos pranešimas Nr. 41

1. Atkreipiame visų dėmesį į ALB švietimotarybos pranešimą Nr. 41, 6-tą poskyrį, kuriame buvo pranešta apie galimybes jaunuoliams mokytis Lietuvių Namų mokykloje Vilniuje. Gavome patikslinimą iš Lietuvos Respublikos kultūros ir švietimo ministerijos. Cituojame:

„... Iš Vakarų šalių tautiečių vaikai čia dar nesimoko, nes mes suinteresuoti, kad egzistuoūt Vokietijoje esanti Vasario 16-osios gimnazija. Tad visi vakariečiai vyksta ten. Gal vėliau ši problema bus sprendžiama kitaip.“

Labai gaila, kad netiksūs Lietuvių Namų mokyklos skelbimai „Gimtajame krašte“ ir kituose laikraščiuose, suklaidino mus.

2. L.R. kultūros ir švietimo ministerija siūlo. Cituojame:

„...Lietuvių kalbos kursus angliškai kalbantiems tautiečiams. Kursai mokami. Vienam klausytojui jie kainuos 200 JAV dolerių. Kursai vyks liepos 7 - rugpjūčio 1 dienomis Mokytojų kvalifikacijos institute (Didlaukio 82) Vilnius 2057, tel. 779881, 765992.

Apyvedinima Instituto viešbutyje (nemokamai).

Maitinama Instituto kavinėje (už maitinimą moka patys dalyviai).

Adresai pasiteiravimui: L.R. kultūros ir švietimo ministerija, Ryšių su tautiečiais tarnyba, J. Basanavičiaus 5, Vilnius 2683. Tel. 613092 Fax (0122) 62312L.

3. Prašome kuo greičiausiai atsilipti visus buv. ir dabartinius mokytojus suteikiant apie save žinias Audronei Stepanienei, ALB Krašto valdybos narei švietimo ir kultūros reikalams, 5 Bonwick Place, Garran, ACT 2605, tel. (06) 282 4013. Šitos žinios reikalingos sudaromam mokytojų sąrašui. Prašome suteikti žinias apie įsigytus mokslo laipsnius, darbą, Savaitgalio lietuvių mokyklose, jei buvo ten mokytojauta ar tebemokytojaujama, darbą vidurinėse mokyklose (High School), kursuose, universitetuose. Prašome pažymėti ar kalbate lietuviškai.

4. Visi ALB švietimo tarybos nariai prašomi prisidėti prie šio darbo, t.y. žinių rinkimo apie mokytojas. Sąrašus galima siųsti tiesiog A. Stepanienei arba man.

Isolda I. Poželaitė-Davis
ALB švietimo tarybopirmininkė

„TEVIŠKES AIDAI“ yra vienintelis Australijos lietuvių katalikų laikraštis. Visi juos remkime. Iš anksto prisiskirkime prenumeratos mokestį, įrašykime „Tėviškės Aidus“ į savo Testamentą. Katalikiška spauda reikalinga visada!

„Tėviškės Aidams“ aukotojų sąrašas

Gegužės mėn. 1992m.

Mrs. Br. Žilinskas paaukojo \$500. A.Š.A. Juozo Rapkausko palikimas \$200.

P. Mažylis ir Mrs. A. Kalvaitienė paaukojo \$50.

Po \$20 aukėjo: G. Baleiša, M. Prašmutienė, Mrs. V. Talačka.

Po \$10 aukėjo: S. Grybienė, J. Gatavičius, J. Jaraminas, B. Steckis.

Visi paminėti asmenys yra pilnai užsimokėję prenumeratas ir šios sumos yra auka laikraščiu. Federacijos valdyba nuoširdžiai dėkoja „Tėviškės Aidų“ rėmėjams už paramą.

„T.A.“ administracija

Aukos Australijos Lietuvių fondui

A.Š.A. Sofijai Mauragienei (Sydney) mirus, jos atminimui vietoje gėlių aukėjo ALF:-

\$25 aukėjo P.&J. Pullinen (165). Po \$20 aukėjo B.&V. Barkai (470), L.&M. Cox (100), A.&E. Giniunai (70), J.&E. Jonaičiai (885), A.&R. Migai (20), J. Vencloviene (245), J. &M. Zinkai (70). \$15 aukėjo D.&D. Bieri (185); po \$10 aukėjo M. Labutienė (82), K.&L. Protai (10); \$5 aukėjo M. Kemežienė (5).

Sveikiname naujus šimtininkus, L.&M. Cox.

Dėkojame visiems aukotojams.

ALF valdyba

LIETUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA TALKA

NAUJI PASKOLŲ IR INDELIŲ PALŪKANŲ PROCENTAI: (nuo liepos 1 d.)

Terminuoti indėliai, iki liepos 1 d. 1993. Procentai priskaičiuojami kas mėnesį:

8%

6-14 mėn. terminuoti indėliai; procentai priskaičiuojami kas savaitę:

7%

3-14 mėn. terminuoti indėliai; procentai priskaičiuojami kas savaitę:

6.5%

Elnamosios sąskaitos:

6%

Terminui suėjus, pinigus ir palūkanas galima išimti ar pervesti į kitą sąskaitą. Jei klientas nepraneša dėl pinigų išėmimo, sąskaita automatiškai pervedama naujam terminui. Pinigus iš terminuotų sąskaitų galima išimti dar terminui nesuėjus. Tuo atveju mokama tik pusė viršminėtų procentų už išlankytą laiką.

Paskolos jauniui, pirmiesiems namams, kuriuose patys apsigyvena:

9.5%

Paskolos su nekilnojamo turto užstatu:

10.5%

Paskolos komerciniams reikalams su nekilnojamo turto užstatu:

12%

Paskolos be "Mortgage" sudarymo, užstatant tik nuosavybės dokumentus:

13%

Asmeninės negarantuotos paskolos:

16.5%

TALKA viršminėtus procentus gali kelsti metų bėgyje atsižvelgiant į bankų ir finansinių įstaigų siūlomus procentus.

Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į

Talkos įstaigas Lietuvių namuose:

ADELAIDE 362 7377

MELBOURNE 328 3466

SYDNEY 796 8662

Australijos lietuvių metinės sporto šventės atidaryme dainuoja Geelongo lietuvių choras. Dirigentė Gr. Pranauskienė.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Tėvynės Lietuvos aplankyti iš Melbourno išvyko kelios ekskursijos ir pavieniai lietuviai, viso virš 160 asmenų. Tai pirmasis kartas kad tiek daug lietuvių išvyko lankyti Nepriklausomą Lietuvą po 50 metų bolševikų žiaurios okupacijos. Jonas ir Monika Venckai jau spėjo „Tėviškės Aidams“ parašyti laiškėlį, džiaugiasi gražia Lietuvos gamta, rašo, kad žmonės ten neturtingi, bet labai vaišingi.

Lietuvių šv. Kazimiero kolegijos

rektorius monsinjoras Algimantas Bartkus dėkoja kapelionui už aukas ir praneša: Šiais mokslo metais Romoje studijavę lietuviai klierikai vasaros atostogom autobusu išvyko į Lietuvą, net 7 iš jų pasiekė jau bakalaurato laipsnį, kai atvykę iš Lietuvos prieš 10 mėnesių 15 klierikų ir 5 kunigai dar nemokėjo italų kalbos.

Geelonge lietuviškos pamaldos šv. Jono bažnyčioje liepos 19d. sekmadienį 9.30 val. Šv. Mišių aukoje bus prisimintas Jurgis Sedliorius, mirties antroje metinėse ir Antanas Leveris, miręs pernai.

Invokacija

Karaliaus Mindaugo Karūnacijos minėjimas Melbourne

1992 m. liepos 5 d.

Dangaus ir žemės Viešpatie, šiandieną minime mūsų lietuvių tautos ir valstybės karaliaus Mindaugo Karūnaciją. Tai brangi mūsų žemė - Nemuno ir Baltijos Gintaro pakrantė, kurią nuo amžių glūdumos mums davei. Tai buvo erdvė, kurioje iš visų pabaltiečių tik vienintelei lietuvių tautai lėmei įkurti savo valstybę, bet kartu Lietuvai, beveik nuo pat pirmos „lopšio“ dienos, reikėjo įtemptai per kartų kartas kovoti už savo egzistenciją, grasoma iš šiaurės, rytų, vakarų ir pietų.

Popiežius Inocentas IV-tasis, atsidėkodamas Mindaugui už priimtą krikštą, suteikė jam karališką karūną ir paskelbė Lietuvos karaliumi. Tai buvo

pirmoji krikščionybės dovana Lietuvai!

Viešpatie Dieve, praėjus daug laiko nuo Mindaugo Lietuvos karaliaus, ir šiandieną įkvepi į lietuvių širdį laisvės troškimą ir jos gynimą, nesigailint ryžto ir aukos. Karalius Mindaugas - pirmasis Lietuvos valdovas, siekė Kristaus karalystei atverti lietuvių širdį, kuri yra tiesos ir gyvybės karalystė, teisingumo, meilės ir taikos karalystė. Si Kristaus dvasinė Karalystė teapima šiandieną visų lietuvių širdis ir Lietuva iškilų pasaulio tautų šeimoje savo dvasios spindėjimu.

Laimink, Viešpatie, mus ir mūsų Tėvynę Lietuvą!

kun. dr. Pr. Dauknyš

MELBOURNAS - VILNIUS

Šeštadieniais 3.40 val.p.p. lėktuvais išskrenda iš Melbourno tiesiai į Bangkoką, kur susijungia su Swissair lėktuvu. Iš Bangkoko skridimas SR183 nesustoja iki Zuricho, o iš ten susijungia su skridimu į Vilnių. Pasieksite Vilnių sekmadienį 4.35 val.p.p. jų laiku.

Kainos: Melbourne - Vilnius - Melbourne

01 gegužės - 31 rugpjūčio	\$2,799
11 gruodžio - 23 gruodžio	
01 rugsėjo - 30 rugsėjo	\$2,649
01 gruodžio - 10 gruodžio	
24 gruodžio - 31 gruodžio	
01 spalio - 30 lapkričio	\$2,399
01 vasario - 28 vasario	
01 sausio - 31 sausio	\$2,499

Dėl skridimų ir kainų informacijų kreiptis į Swissair telefonu 670 9075 ar per savo kelionių agentą.

swissair

343 Little Collins Street
Melbourne, 3000

(Pasiteiravimui iš provincijos) Telef. veltui 008 331121.

Nuo birželio 24 iki 26 dienos Romoje vyko tarptautinis kongresas tema „Moters vieta visuomenėje pagal Islamo ir Krikščionybės mokymą“. Kongresą rengia Vatikano Tarreliginio dialogo Taryba ir Jordanijos karališkoji Akademinė. Krikščionių ir musulmonų atstovai religinių tekstų ir kultūrinių pagrindų svarstys dabartinę situaciją ir ateities perspektyvas dėl moters vaidmens modernioje visuomenėje abiejų

religijų šviesoje. Musulmonams atstovaus Saudo Arabijos, Egipto, Jordanijos ir Pakistano šios religijos išpažinėjai, krikščionių delegatai atvyks iš Prancūzijos, Vokietijos, Anglijos, Jordanijos, Italijos, Libano, Nigerijos ir Palestinos. Tai jau trečias panašaus pobūdžio renginys, kur abiejų konfesijų atstovai bando spręsti bendras problemas. Pirmuosiuose dviejuose kongresuose daugiausiai buvo svarstomi religinio švietimo ir auklėjimo klausimai.

Maloniai kviečiame visus į

Cepelinų ir kaldūnų vakarą

18 liepos 5.30 v.v.

\$10 suaugusiems, \$5 vaikams.

Pelnas Lietuvos našlaičiam.

Užsakyti stalus pas Gailą Muceniekaitę tel. 534-4868 arba Kristina Didelytė tel. 306-7358.

Atviras laiškas Lietuvos mokykloms

Gerbiami mokytojai! Mielie mokiniai!

Džiaugiuosi, kad Jūsų mokykloje dirba gerų mokytojų, kurie skiepija Jums tiesos supratimą, grožio ir tautos meilę, lietuviškumo dvasią. Po 50-ties metų buvusios sąžinių laužymo, priverstinės neteisybės skelbimo tatai didžiulis atokvėpis ir milžiniška dangaus dovana mūsų vargo iškankintai, ašaromis nuplautai ir skausmo išbandytai žemei. Tačiau tiek mokytojai, tiek jūs, mieli moksleiviai, turime iš šaknų išrauti paliktą mūsų tėvams, mūsų šeimoms abejingumą kito žmogaus nelaimei, nepagarbą nuosavybei, aplaidų žvilgsnį į mokslą, į savo kasdienę pareigą ir abejingumą savo tėvams, vyresniems ir kiekvienai mūsų gimtosios šalies pėdai, kuri mūsų rankomis turi būti nuplauta nuo padarytų teršalų, nuo iškastų nereikalingų griovių, nuo sulaužytų ir išnaikintų medžių. Mes savo rankomis turime užsodinti naujus sodus, išvalyti kiekvieną gimtojo dirvono sprindį, kad neliktų dirvonojančios pašalės, kad neliktų nešvaraus kiemo, pakelės ir savosios pirkios. Tuo labiau mes turime išvalyti savo vidų nuo pykčio, melo, neapykantos ir dvasinio skurdo, kuris kaip maro šmėkla nusiaubė kone kiekvieną šeimą, kaimą, apylinkę. Mokytojai, tie gėrio, tiesos ir teisingų žinių ir mokslo skleidėjai jūsų dar nepajėgusiems susiformuoti protams, tebūna jums visiems pavyzdys ne tik mokyklos suole, bet pirmiausia savo gyvenime, savo šeimose, savo buityje ir kasdienoje. Tebūna kupinos jų širdys meilės jums, pagarbos mūsų gimtosios kalbos tradicijoms, mūsų gražioms, tokiems savitiems papročiams, mūsų skambiams dainoms ir paslaptims legendoms, kurios

kaip vaidilos kanklės teskamba mūsų širdyje, - kai auksu ar prabanga mums kas nors žvangins prie ausies ir siūlys kur kas, regis, laimingesnį gyvenimą, kuris dažnai yra toks tuščias, pigus ir lėkštas. Juk ne viskas auksas, kas auksu žiba. Žinokit, kad ne tik parlamento vyrai kovoja nelygia, bet didžią kovą, bet ir jūs, taip ir kiekvienas jūs, - nepaisant mokytojas, ar mokinys. Kovoja dėl savo teisių, dėl savo išprusimo, dėl savo gražesnio vidaus, kuris būtinai turi būti išvalytas nuo daugelio dėmių, kad mes, atėję į taip laukiamą šventę, - laisvę ir nepriklausomybę, - turime visi būti nusiprausę, nusivalę ne tik savo veidus, ne tik drabužius, bet svarbiausia savo vidų. Tik stipri tauta, tik valingi jos žmonės, ir kaip mūras stovį išvien prie vienas kito, vieningai petys į petį, gali išverti, gali laimėti, gali sulaukti šviesnio rytojaus, kuriopavargusi mūsų tauta taip trokšta, taip laukia. Veltui nėra nė vienos jūsų išverktos ašaros. Veltui nėra nė vienos jūsų pastangos, kurių taip reikia dabar iš kiekvieno lietuvių. Tuo pačiu ir iš jūsų kiekvieno mokytojo. Iš kiekvieno jūsų - moksleivio. Atlikime savo pareigą taip, kad galėtume pridėti ranką prie širdies tarti: padariau, ką galėjau. Prisiminkite, kad lengva plūsti tamsą. Šitai kiekvienas - kultas perėtas gali. Tačiau naudingiau ir reikalingiau bus Lietuvai, jei mes visi uždegsime savo gyvenimu, darbais ir visa veikla bent vieną žvakelę, kuri švies kitiems keliai, atves paklydusius ir privers atsikelti puolusius. Tegloboja Jus visus dangus. Prašykime Švč. M.Marijos, kad ji išmelstų mums būti ištikimiesiems savo tikėjimui, tautos tradicijoms, pasirinktajam tiesos, laisvės ir nepriklausomybės keliui.

Jus maldoje prisimenąs kun.

K.J. Ambrasas

LTOK-to atstovo Australijoje informacija

Vėlyviausios žinios liečiančios Lietuvos krepšinio rinktinės kelią į už trijų savaitių prisidedančią Barcelonos olimpiadą:

Dalyvauti olimpinėse krepšinio varžybose pareiškė norą 24-ri Europos kraštai, prie kurių buvo taip pat prijungta Izraelio rinktinė. Kad patekus į olimpiadą, šio 25 komandos turėjo rungtyniauti tarp savęs dviejuose atrankiniuose turnyruose, kurių pirmas pasibaigė birželio 27 d. Iš 25 komandų, kurios buvo suskirstytos į 4 grupes, į antrąjį atrankinį turnyrą pateko 8 komandos - po dvi iš kiekvienos grupės. Tos komandos yra - Lietuva, Rusija, Vokietija, Kroatija, Izraelis, Italija, Slovenija ir Čekoslovakija. Lietuva savo grupėje užėmė 1-ąją vietą, laimėdama prieš Olandiją, Angliją, Vengriją, Estiją ir Rusiją.

Antras 8-nių komandų atrankinis turnyras vyksta nuo birželio 29 d. iki liepos 5 d. Iš šio

turnyro 4-rios komandos eina tiesiog į olimpinės žaidynes. Reikia tikėtis, kad po labai gero pasirodymo pirmajame turnyre, Lietuva bus tų 4-rių komandų tarpe.

Kalbant apie Barcelonos olimpiados krepšinio varžybas, reikia manyti, kad aukso medalius laimės JAV-bės, kurios komandą sudarys jų profesinės krepšinio sąjungos „super“ žvaigždės. Sunku įsivaizduoti, kuri komanda galėtų jiems pasipriešinti. Sidabro medaliai greičiausiai nukeliaus į Pietų Ameriką. Dėl europiečiams likusių bronzinių medalių Lietuva bus rimtas pretendentas.

Sveikindami Lietuvos krepšininkus ryžtingai siekiančius savo tikslo, džiaugiamės žinodami, kad mūsų aukos prisideda prie Lietuvos reprezentacinės grupės dalyvavimo olimpinėse žaidynėse ir linkime jai geriausios sėkmės visose sporto šakose.

J. Jonavičius
LTOK atstovas Australijoje

„Kairieji turėtų pasakyti, kas jų kandidatai“

Užsitęsusi įtampa, kai kurių politinių sluoksnių provokuojama krizė kelia nerimą daugeliui. Daug netvarkos, dažnai ignoruojamos tiesės normos. Kaip šią situaciją vertina Vyriausybės sekretorius Kęstutis Čilinskas, - tokį klausimą jam pateikė ELTOS korespondentas.

Šiuo metu politinės jėgos susiskirstę į du blokus: dešinią ir kairią. Kasdieninėje veikloje valstybei net naudinga, kai konkuruoja dvi panašaus stiprumo politinės jėgos. Tačiau Lietuvoje jos taip skirtingai vertina pagrindines problemas, kad politiniai procesai neretai atsiduria aklavietėje. Tokia „konkurencija“ neskatina žengti pirmyn, ji tik tampa stabdžiu. O sustoti reformų metu - reiškia būti atblokštiems atgal tiek, kad padėčiai ištaisyti prireiktų ne vienerių metų. Dešinysis V. Landsbergio ir G. Vagnoriaus blokas veikia, vadovaudamasis nutarimais, priimtais po 1990 m. kovo 11-osios. Jis įgyvendina aiškia ir konkrečia reformų programą: siekia panaikinti sovietinių laikų palikimą, senąsias struktūras, išaiškinti ir patraukti atsakomybės komunistinio genocido organizatorius.

Kairysis blokas neturi konkrečios programos ir savo politinius interesus dažniausiai ketina įgyvendinti, neigdamas dešiniųjų veiklą, siekdamas juos suskaldyti. Šią veiklą palaiko reformai nepritarianti buvusios sovietinės valdininkijos dalis, taip pat gerai susitelkusios visuomeninės politinės organizacijos, kurios veikia pakeitusios įstatus ir pavadinimus. Labai trukdo eiti reformų keliu tai, kad AT nuolat atšaukia ir kompromituoja Vyriausybės nutarimus. Stengiamasi formuoti neigiamą žmonių požiūrį, įteigti, kad nesą ko skubėti vykdyti Vyriausybės sprendimus - gal juos atšauks. Taigi aktyviai kuriama netvarkos situacija, kuri opozicijai gal ir priimtina kaip kritikos argumentas, tačiau naudos Lietuvai neduoda.

Ką, Jūsų manymu, reikėtų daryti, kad geriau būtų realizuojami reformos aktai?

Turime kuo greičiau pasiekti, kad normaliai funkcionuotų aukščiausiosios valdžios organai. Kadangi AT yra susiskaldžiusi ir negali priimti sprendimų, reikia kuo skubiau skelbti Seimo rinkimus.

Antra problema, dėl kurios negalima delsti - Vyriausybė. AT kairioji dauguma nesutinka su G. Vagnoriaus reformos politika ir jau keletą mėnesių visokeriopai kliudo ją įgyvendinti, todėl premjeras atsistatydina. Kairiųjų siūlymas pakeisti tik jiems labiausiai neįtikintą G. Vagnorių, o kitus Vyriausybės narius tarsi savo

atstovus palikti dirbti, yra nenuoseklus. Ministrui pirmininkui atsistatydinus pagal įstatymą laikoma, jog atsistatydina visa Vyriausybė. Kairieji turėtų pasakyti, ar yra kandidatų ir kas tie kandidatai, sutinkantys dirbti jų bloko suformuotoje Vyriausybėje iki tol, kol Seimas patvirtins naują ministrų kabinetą.

Dabar sunku tikėtis, kad bus suformuota koalicinė Vyriausybė: G. Vagnoriaus Vyriausybės brandulys atstovauja dešiniųjų blokui. Nepaisant nesutarimų, dauguma ministrų iki šiol sutartinai

dirba. Ir tik iš kelių Vyriausybės narių viešų pasisakymų galima spręsti, kad jie nenorėtų dirbti su dabartiniu premjeru.

Gali paaiškėti, kad kairieji neturi savo reformų koncepcijos ir žmonių, pasiryžusių ją įgyvendinti. Tuomet turėtume atsakyti į klausimą, kodėl neleidžiama dirbti dabartinei Vyriausybei. Gal neišvengiamus šio laikotarpio sunkumus stengiamasi suversti tiems žmonėms, kurie iš tikro dirba, kad „neklįstantieji“ ateitų į Seimo rinkimus tarsi išgelbėtojai?

„L.A.“ Nr.112

Vienam iš mūsų kolegijos geradarių kilo ideali mintis: įkurti kolegijoje pinigų fondą, iš kurių vieną kartą metuose visi kolegijos auklėtiniai, vadovybė, kolegijoje dirbačios seselės galėtų išvykti į ekskursiją susipažinti plačiau su Italija, pailsėti per atostogas, pasižmonėti. Kaip tik pirmą sykį toks bandymas buvo padarytas ir įgyvendinta ši mintis balandžio 23 dieną.

Taigi, balandžio 23 dieną ryte, prieš išvykstant 6.00 val. Šv. Mišias koncelebravo kolegijos rektorius prelatas Algimantas Bartkus, prelatas dvasios tėvas Stasys Žilys, kunigas profesorius Jonas Juraitis ir kunigas Artūras Jagelavičius. Visi bendrai pasimeldę, pavalgę ir pasikrovę maisto visai dienai, 7.00 val. autobusu išvykome link Vezuvijaus ugnikalnio. Tai buvo mūsų pirmasis kelionės tikslas, kurį norėjome pasiekti. Apie 9 valandą jau pravažiavome Neapolį ir pradėjome kopti į Vezuvijų. Užvažiavę, kiek gali autobusus, toliau, kurie turėjo noro ir jėgų, į viršūnę lipome pasiramščiuodami lazdomis. Kuo aukščiau, tuo gražesnis vaizdas vis atsiverdavo prieš mūsų akis. Pagaliau - viršūnė. Tačiau kaip ir visada, italai prašo mokėti, tam, kad galėtum pažvelgti į patį kraterį. Šiaip ne taip pagaliau, dulkinį ir uždusę pasiekėme kraterio viršūnę. Atsivėrė gražus vaizdas: ten toliau, matyti apmiręs Pompėjos miestas, į dešinę Neapolio miestas ir Santa Liučija įlanka.

Iškyla

Toliau, jūroje, dūluoja salos paskendę rūke. Apėję aplinkui ir apžiūrėję kraterį, kuris dar vis rūksta, pasukome pamažu atgal, link autobuso. Visi dulkinį, išalkę susėdome į autobusą ir pradėjome leisti žemyn. Mūsų profesorius kunigas Jonas Juraitis, pilnas įvairių išmonių, sumanė papietauti pusiaukelėje, nenusileidus nuo kalno. Šiaip ne taip radę vietą autobusui pastatyti, išsikrovėme savo maistą ir patraukėme ieškoti geresnės vietos, kur būtų galima apsistoti papietauti. Paėję truputį toliau nuo kelio radome lygesnę vietą ir apsistojome. Mūsų šeimininkės maisto nepagailejo kelionei, ir net dvi dėžės sumuštinų padarė, tačiau sumuštinis nusprendėme palikti vakarienei. Papietavę ir trumpai pasimeldę leidomės toliau į kelionę.

Nusileidus nuo Vezuvijaus, prelatas rektorius vadovo pareigas perdavė kunigui profesoriui J. Juraičiui. Tolimesnis mūsų kelionės tikslas buvo aplankyti „Aquino“ miestelį ir „Fossa Nuova“ miestelį, kuriame yra buvęs vienuolynas. Abu šie miesteliai rišasi su Šv. Tomo Akviniečio gyvenimu. Pirmiausia nuvykome į „Aquino“ miestelį. Ten dabar yra išlikę tik keletas tų pastatų griuvėsių, kur gyveno Šv. Tomas, kur gyveno jo tėvai. Važiuojant į „Aquino“ miestelį pravažiavome pro vieną kalną, ant kurio yra likę „Rocca Secca“ miestelio griuvėsiai, kuriame gal būt

yra gimęs Šv. Tomas. Nėra tiksliai žinoma ir iki šiol ginčijama, ar Šv. Tomo gimtinė yra „Aquino“, ar „Rocca Secca“. Toliau mūsų maršruto kryptis suko link „Fossa Nuova“, kur Šv. Tomas mirė. Atvykę radome naujai pastatytą bažnyčia prie vienuolyno ir taip pat patį vienuolyną restauruojamą. Kunigas J. Juraitis, kaip jis pats kad sakėsi buvęs čia prieš 30 metų, mus nuvedė į tą kambarį, kur mirė Šv. Tomas. Ten dabar yra įrengtas altorius ir padaryta nedidelė koplytėlė. Yra išlikę iš to laiko užrašai ant sienos. Visi sugiedojome giesmę „Tau lenkiuos o Dieve“ ir patraukėme atgal. Sugrįžę į autobusą, nusprendėme išvažiuoti iš miestelio, suvalgyti tuos sumuštinis, kuriuos mūsų sesutės buvo palikusios vakarienei. Pavažiavę radome mums labai tinkamą vietą. Tačiau, atidarę autobuso bagažinę, neradome sumuštinų. Kur?... Deja, pasirodo, mūsų vyriausioji šeimininkė ir drauge visos kitos seselės pamiršo paimti mums maisto vakarienei. Ką daryti? Prelatas dvasios tėvas pasiūlė sustoti suvalgyti „pizzą.“ Tačiau jau vėlu, o be to ir vairuotojas jau ne labai patenkintas.

Profesorius Jonas Juraitis ėmėsi iniciatyvos spręsti šį klausimą kaip vadovas ir buvo nuspręsta grįžti į kolegiją ir ten suvalgyti pamirštus sumuštinis. Grįžome į Romą jau pritemus. Nors pavargę, tačiau patenkinti ir laimingi praėjusia diena. Taip prasidėjo nauja tradicija kolegijoje - išvyka į gamtą vieną sykį metuose. Manome, kad ji tęsis ir toliau.

Gintautas Gudas,
Roma

FLYING ALITALIA TO VILNIUS VIA ROME

-Best connections
to EUROPE
for the lowest prices

-Stop over in Hong Kong/
Bangkok /Singapore /
Rome

Remember We also send parcels
to your homeland.

Contact us for the best travel arrangements !

MELBOURNE - 253 Flinders La. Tel (03) 654 1400 Fax (03) 654 6218
"ALMA TRAVEL" - 82 Little Collins St. Tel (03) 670 2288 Fax (03) 602 2493
DANDENONG - 71 Foster St. Tel (03) 793 5200 Fax (03) 793 1776
MADLERN - 8 Glenharrie Rd. Tel (03) 509 8813 Fax (03) 509 5181
SUNSHINE - 10A City Place Tel (03) 311 4334 Fax (03) 311 7479
SYDNEY - 72 Campbell St. Tel (02) 212 5077 Fax (02) 212 3116
BANKSTOWN - 1 Old Town Centre Pl. Tel (02) 708 2311 Fax (02) 790 2656
PERTH - 666 Belmont St. Tel (09) 272 7211 Fax (09) 272 5131
BRISBANE - 44 George St. Tel (07) 236 2929 Fax (07) 236 1554
CANNBERRA - 33/35 Ainslie Ave. Tel (06) 2489 399 Fax (06) 247 2898

ACN 005907068. Lic. No. 30611

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

Klubo valandos:

Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.

Šeštadieniais 2 - 12.30 val.

Sekmdieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6. val.

Sekmdieniais nuo 1. val.

Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?

Kodėl nepasiteirauti?

Skambinkite 708 1414.